

MARTIN ŠRAJER / 4. 5. 2021

Komu patří pohár?

Žánr dětského filmu se v Gottwaldově zrodil s *Pětikorunou* (1959). Polodokumentární naučný fejeton o nalezené pětikoruně natočil Josef Pinkava, který je také autorem následujícího středometrážního snímku *Komu patří pohár?* (1960). Film natáčený v Peci pod Sněžkou se žáky tamějších lyžařských a sportovních základen rovněž kombinuje dokumentární a hrané sekvence.

Vypravěčem příběhu, vychovávajícího mládež k pravdomluvnosti a čestnému jednání, je Tonda, jeden ze žáků horské základní školy. Ten na sebe bere vinu za rozbití školního okna během koulování. Chce před trestem uchránit svého kamaráda Petra, nejlepšího lyžaře z kolektivu. Z obou chlapců se ale v důsledku dalších prohřešků a neochoty postavit se k nim čelem stávají rivalové.

Podobně jako hledá protagonistka staršího československého dětského filmu *Na stříbrném zrcadle* (1954) rovnováhu mezi školními povinnostmi a sportovní aktivitou, musí se Tonda naučit správně rozložit čas a energii mezi lyžařský trénink a školní výuku. Po neúspěších v matematice, zapříčiněných nedostatečnou domácí přípravou, dostává od otce, ztvárněného Jiřím Sovákem, zákaz lyžovat.

Pokud Tonda svůj školní prospěch nezlepší, hrozí, že nezazáří ani v závodech ve sjezdu a slalomu. Podmínkou účasti na trénincích jsou totiž dobré známky a vzorné chování. Nešťastnému hrdinovi podává pomocnou ruku třídní premiantka Eva, která jej začne doučovat matematiku. Chlapec ji v mimoobrazovém komentáři označuje za lepší učitelku než lyžařku.

Vzorem poctivosti je tak vedle dospělých také dívka. Nejenže sama jedná za všech okolností v souladu se svými pevnými morálními zásadami, ale také vůči svým spolužákům vystupuje mravokárně. Kluci oproti tomu fixlují a perou se a také vynikají ve sportovních aktivitách. Díky větší volnosti, kterou jim vyprávění poskytuje, jsou akčnější a méně vyzpytatelní.

Přímočará moralita dochází k očekávanému závěru, že ve sportu jde stejně jako v životě především o čestnou hru a úspěchu nelze dosáhnout podvodem. Její hodnota z dnešního pohledu spočívá především v relaxačních záběrech lyžování na krkonošských svazích. Ostatně původně měl o dětech ze zimní sportovní školy vzniknout čistě dokumentární film.

Po několika dalších krátkých a středometrážních snímcích s dětskými herci přešel Josef Pinkava počátkem šedesátých let k režii celovečerních filmů. Nadále mu byl blízký svět dětí a sportovní prostředí, jak dokládají filmy, jejichž dětské protagonisty se věnují kopané (*Ivana v útoku*, 1963), vybíjené (*Metráček*, 1971) nebo lednímu hokeji (*Malý velký hokejista*, 1982).

Film si můžete zdarma pustit na YouTube kanálu [Česká filmová klasika](#).

Komu patří pohár? (ČSSR 1960), režie: Josef Pinkava, scénář: Jiří Blažek, Josef Pinkava, kamera: Jiří Kolín, hudba: Milivoj Uzelac, hrají: Bohuslav Novák, Luboš Petřík, Petra Mlatečková, Jiří Sovák, Ivan Hrabě, Zdeněk Drbohlav, Michaela Kubisová a další. Krátký film Gottwaldov, Studio populárně vědeckých a naučných filmů, 42 min.